יחיאל שמי

פסלים - עבודות חדשות - 93

8.1.94 - 5.2.94

9 הערות על 9 פסלים חדשים של יחיאל שמי

.1

בהצבה שמחוץ לסטודיו שמונת פסלי - הקיר ופסל - המרחב מהווים יומן עבודה מאופק, מרוכז, מתומצת, של 1993. הם מתפקדים כמו מוסיקה קאמרית של שדות גיאומטריים בהתהוות.

.2

תהליך העבודה הפיזי והמנטאלי על הפסלים האלה נע מסימון ופירוק לבנייה וחיבור: רישום בגיר על לוח הפלדה של מיתחמי הצורות הגיאומטריות; גזירת הצורות; אירגון הצורות הגזורות על השולחן כמו קולאז׳. אך במקום הדבק המחבר את האלמנטים אל מצע הנייר, הריתוך מחבר אותם זה לזה. נקודת המבט של ״מלמעלה למטה״ על טופוגרפיית פני השטח האופקיים שלה, הופכת לנקודת מבט פרונטאלית, כמו מפה שמשרטטים על השולחן ואחר כך תולים אותה על הקיר.

.3

הם ניתמכים על-ידי הקיר אבל גם נידחים מעט ממנו, המתח פלדה-קיר הוא משמעותי רוחש מתחים אינטימיים. ממבט ראשון נידמה שצללים כבדים מתחשרים על הקיר. ועם זאת, עצם ה״התחשרות״ שלהם על הקיר משדר לרטינה של העין קלות של ציפה. הפסלים, עם הכהות החומרית החלודה של הפלדה, מדגישים את הקרינה הטיבעית של הקיר המואר. הפסל על הקיר יוצר דיאלוג שבין הדבר והלא-דבר, היש והאין, הנוכח והחסר. אם הקיר משמש כתחליף לחלל-אויר, כמיטאפורה - לאינסוף, הפסל הוא ה״מקום-אובייקט״, ההפנמה וההתכנסות, הכור של אגירת הצורות. הוא מוקד המתח, הוא הסיבה לגרביטציה והחומר והצל שלה. ובסופו של דבר - ה״איזור מגנטי״ להתגבשות הצורות ליחידה דימויית אחידה שתיקבע בזיכרון הצופה.

.4

הם מתבקעים, ניסדקים, שואפים בו-זמנית גם לאיחוי וגם לקרע. גם לשלם וגם לפרגאמנטי, באותו שקט חשאי של היווצרות שבר גיאולוגי.

.5

האמוציות הן אמוציות הלקסיקון של איזו שפה קונסטרוקטיביסטית ״קדומה״, אלמנטרית; אמוציות המתחים הראשוניים הנוצרים מתחילת העיגול, תחילת הווית, תחילת הגיאומטריות.

.6

הם אומרים משהו על קוד היחסים האינטימיים ביותר שבין גופים בפיסול. בין נקודות מגע-ניתוק, חיבור-מיפתח. יתכן שהם מעין ״טבע-דומם״ של גופים אבסטרקטיים ואינטימיים מאוד. כמו הדוממים של מוראנדי.

.7

סידרת הפסלים הזאת מקיימת זיקה בו-זמנית הן לסידרת פסלים של שמי משנות החמישים, הן לקולאז׳ים משנות השבעים והן לציורים שלו משנות התשעים, היא גם רצף, גם ״התייעצות״ וגם תימצות נוסף של הפנמת הזיכרון הפלאסטי שלו.

.8

האינטימיות שלהם הדגישה את חומריותם האלכימית, את הפאטינה המחוספסת, את העובי, הדחיסות והשבירות שלהם, השבירות והחוזק הם שני צדדים כאן של אותה מטבע.

.9

השערה: הצורות הגזורות הן פרגמנטים של נופים מזיכרון שעדיין לא התפענח.

מאיר אגסי

נובמבר 1993